

Avsändarens tjänsteställe/handläggare
Miljöchef
Olle Bertilsson

Datum 2016-02-11 Dnr 15LS9156 Sida 1(4)

Handläggare/er beteckning
M2015/04155/Mm

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag COM(2015) 614/2 till meddelande om cirkulär ekonomi

Bakgrund

Miljö- och energidepartementet har skickat Europeiska kommissionens förslag om cirkulär ekonomi, COM(2015) 614/2 för yttrande till Landstinget Västernorrland samt till 123 andra organisationer.

Europeiska kommissionen har den 2 december 2015 presenterat ett meddelande om cirkulär ekonomi (kretsloppssamhälle). Meddelandet innehåller två delar; en handlingsplan för cirkulär ekonomi samt en del med ett nytt avfallspaket med förslag på revideringar av sex direktiv på avfallsområdet.

Kommissionen presenterar initiativ kring produktion, produktionsprocesser och konsumtion, återvinning, avfallshantering och nya affärsmodeller/delningsekonomi. Genom ekodesigndirektivet och genom åtgärder inom grön offentlig upphandling föreslås krav som underlättar demontering, reparation och återanvändning. Vidare finns förslag om förbättrade förutsättningar för en marknad för sekundära material, bl.a. genom utveckling av standarder. I meddelandet behandlas också vikten av innovationer och investeringar, samarbete med olika aktörer och ett globalt perspektiv.

Kommissionen kommer enligt handlingsplanen även att göra en analys och föreslå insatser för att stärka kopplingen mellan kemikalie-, produkt- och avfallslagstiftningen till 2017. Fem prioriterade områden lyfts fram. Dessa är: plast, matavfall, kritiska råmaterial, bygg- och rivningsavfall, biomassa samt biobaserade produkter.

Ett ramverk föreslås även för uppföljning, bl.a. ska en uppsättning nyckelindikatorer identifieras.

I meddelandets andra del presenterar kommissionen ett avfallspaket innehållande förslag på revideringar av sex direktiv på avfallsområdet. De direktiv som berörs av ändringsförslagen är ramdirektivet om avfall samt direktiv om förpackningar och förpackningsavfall, om deponering av avfall, om uttjänta fordon, om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer samt om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter. Förslagen på ändringar i de sex direktiven bygger till viss del på det förslag som kommissionen

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
Landstinget Västernorrland 871 85 Härnösand	Landstingets kansli Storgatan 1, Härnösand	0611-80000	0611-80200	landstinget.vasternorrland@lvn.se

lade fram i juli 2014 och därefter drog tillbaka i februari 2015. Kommissionen uppger att år 2013 uppgick den totala produktionen av avfall till 2,5 miljarder ton, varav 1,6 miljarder ton inte utnyttjades genom förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning och var därför förlorat för den europeiska ekonomin. Kommissionen bedömer att ytterligare 600 miljoner ton avfall hade kunnat förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.

Förslagen om ändringar i avfallsdirektiv innebär bland annat höjda mål för förberedelse av återanvändning och återvinning av kommunalt avfall och förpackningsavfall, förändrade bestämmelser om biprodukter och om när avfall upphör att vara avfall, minimikrav för producentansvar samt ytterligare krav på nationella avfallsplaner och program för förebyggande av avfall. Förslagen innebär även mål för gradvis minskning av deponering av kommunalt avfall och krav på rikstäckande elektroniska register för att förbättra spårbarhet av farligt avfall.

Landstingets synpunkter

Landstinget ställer sig bakom förslagen som syftar till att stärka den cirkulära ekonomin. En biobaserad och cirkulär ekonomi bidrar till ökad resurseffektivitet och minskar miljö- och klimatpåverkan. Hållbara initiativ ger även möjligheter för näringslivet att göra affärer. En viktig förutsättning för att kretsloppen skall fungera är en hållbar infrastruktur. En utbyggd järnväg är en även ur detta perspektiv en viktig fråga för norra Sverige.

Västernorrland har stor potential att bidra till hållbara kretslopp då vi har tillgång på förnybar energi från både vatten och vind. Biomassa från skogsbruket är en stor resurs i vår region. SP Processum har som exempel tillsammans med 22 medlemsföretag skapat ett nav för att utveckla framtidens Bioraffinaderi i Örn-sköldsvik. Att utveckla nya innovativa produkter, energilösningar och bränslen från skogsråvaran är en avgörande framtidsfråga. I länet finns både kompetens inom området och tillgång till en stor mängd biomassa som råvara. Det är en viktig förutsättning för den cirkulära ekonomin.

Användning och utveckling av skogsråvara som biobränsle är en aktuell fråga i vår region. Hänsyn måste tas till våra regionala förutsättningar om regleringar ska diskuteras.

För landstingets egen verksamhet berör förslagen inom cirkulär ekonomi satsningar på förnybara lösningar samt effektivare resursanvändning.

Landstinget kyler sjukhuset i Sundsvall med storleksordning 80 000 m³ snö varje år. Metodlösningen sparar ca 90 % el jämfört med traditionell kompressorkyla. Det är en nyskapande lösning som fått stor uppmärksamhet internationellt och i Japan finns nu ca 160 anläggningar för snökyla. Innovativa förnybara lösningar

som bygger på de förutsättningar som är specifika för det egna området bör uppmuntras och gynnas med ekonomiska styrmedel. Snökylan är ett sådant exempel.

Landstinget har sedan länge satsat på energieffektivisering i fastigheterna och förnybar energi som sol. Energianvändningen per m² har sedan 1995 kunnat minskas med 40 % och 3000 m² solpaneler har installerats. Att minska resursanvändningen och satsa på förnybar energi är båda viktiga beståndsdelar i en cirkulär ekonomi.

Mycket energi och miljöpåverkan är inbyggd i livsmedelsproduktionens alla led. Produktionen av den mängd mat som slängs varje år i Sverige motsvarar utsläpp på omkring 2 miljoner ton koldioxid enligt Naturvårdsverket. Landstingets erfarenhet är att det går att förbättra situationen om tydliga målsättningar sätts upp och det finns engagerade medarbetare. Landstinget har visat att det går att halvera matsvinnet i sin verksamhet och det har spridits som ett gott exempel via en utvärdering av SKL (Sveriges kommuner och landsting) både nationellt och internationellt. <http://skl.se/samhallsplaneringinfrastruktur/miljohalsa/avfallvattenkemikalier/avfall/sahalveradesundsvallsittmatsvinn.651.html> Utvärdering minskat matsvinn

Åtgärder för att lyfta cirkulär ekonomi inom miljöanpassad offentlig upphandling (GPP) kan stödjas genom nya och reviderade gröna kriterier. Riktade insatser med finansiering från olika EU-finansieringsprogram är positivt och kan bidra till utveckling av cirkulära ekonomiprojekt och demonstrationsanläggningar. Landstinget ser gärna att en större budget avsätts för sådana omställningsåtgärder.

Landstinget har registrerat över 2000 kemiska produkter i den egna verksamheten och har under 2015 beslutat om en utfasningslista för farliga ämnen. Åtgärder saknas i avfallspaketet avseende utfasning av särskilt farliga ämnen och förbättrat informationsflöde avseende dessa ämnen. Ett mer aktivt ställningstagande från EU gynnar en utvecklad återvinningsmarknad. Giftfria kretslopp är en förutsättning för en resurseffektiv och cirkulär ekonomi.

Utvecklingen inom sjukvården går mot allt mer engångsmaterial som ger ökade avfallsflöden. Genom att använda ekonomiska styrmedel skulle trenden kunna brytas och cirkulära flöden av material kunna gynnas. Landstinget har sedan 2013 använt intern klimatkompensation för de egna tjänsteresorna. En extra kostnad på flyg och bilkörning har använts för att subventionera användningen av kollektivtrafik. Sedan systemet infördes har flygresorna från länet till Stockholm minskat 80 % och användningen av kollektivtrafik ökat med 350 %. Ett liknande system för att styra mot hållbar konsumtion har potential.

EU bör utveckla ekonomiska styrmedel för att gynna en omställning till hållbara produkter som bidrar till bättre kretslopp. Frågan ökar i aktualitet med tanke på den höga ambitionsnivå som beslutades vid klimatmötet i Paris. Oljeprisets ut-

veckling gör också att ekonomiska styrmedel blir allt viktigare för att en omställning ska vara möjlig.

LANDSTINGET VÄSTERNORRLAND

Erik Lövgren
Landstingsstyrelsens ordförande

Inger Bergström
Tf Landstingsdirektör